

**ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)
ФІЛІЯ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор Філії «Столичний лісовий офіс»
ДП «Ліси України»

Сергій ЗАЄЦЬ

«05» січня 2026р.

**ПЛАН ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА
(ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ)**

**Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України»
Філія «Столичний лісовий офіс» Білоцерківське надлісництво
State Specialized Forest Enterprise «Forests of Ukraine» Branch
«Stolychnyi Forest Office» Bilotserkivske Forestry Management Unit
ДП «Ліси України» Філія «Столичний лісовий офіс»
Білоцерківське надлісництво
SFE «Forests of Ukraine» Branch «Stolychnyi Forest Office»,
Bilotserkivske FMU
Числовий індекс надлісництва (структурного підрозділу філії)
45530596/156.10**

ЗМІСТ

Вступ

1. Загальна інформація про Надлісництво
  - 1.1 Організаційна структура
  - 1.2 Зобов'язання щодо FSC®
  - 1.3 Опис території Надлісництва
2. Цілі ведення господарства
  - 2.1 Стратегічні цілі
  - 2.2 Оперативні плани
  - 2.3 Шляхи досягнення
  - 2.4 Залученість в місцеву економіку
3. Характеристика лісових ресурсів
  - 3.1 Розподіл площі за категоріями
  - 3.2 Особливості ландшафту
  - 3.3 Економічні аспекти
4. Екологічні цінності
  - 4.1 Виявлення та картування
  - 4.2 Режим охорони
5. Природоохоронні заходи
  - 5.1 Збереження біорізноманіття
  - 5.2 Охорона раритетних видів
  - 5.3 Водоохоронні зони
  - 5.4 Грунтозахисні заходи
  - 5.5 Оцінка впливу на довкілля
6. План господарських заходів
  - 6.1 Розрахункова лісосіка
  - 6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок
  - 6.3 Лісовідновлення та лісорозведення
  - 6.4 Охорона лісів від пожеж
  - 6.5 Господарська діяльність Надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі ВВП
  - 6.6 Дотримання принципу невиснажливості
7. Моніторинг лісів
  - 7.1 Методика моніторингу
  - 7.2 Суб'єкти, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу
  - 7.3 Процедура підготовки та проведення моніторингу
8. Соціальні аспекти
  - 8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність, як це визначено в принципі 2
  - 8.2 Охорона праці
  - 8.3 Взаємодія з громадами
  - 8.4 Вирішення конфлікту

ВСТУП

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково-технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку, — це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Загальна інформація про Надлісництво

1.1 Організаційна структура

Білоцерківське надлісництво розташоване західній та південній частині Київської області на території двох адміністративних районів: Фастівський та Білоцерківський.

Організаційна структура надлісництва складається з 9 лісництв (Білоцерківське, Володарське, Сухоліське, Сквирське, Ставищенське, Снітинське, Томилівське, Тетіївське, Фастівське).

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

1.2 Зобов'язання щодо FSC

Початком діяльності Білоцерківського надлісництва Філія «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» з впровадження лісової сертифікації є прийняття на себе добровільних довготермінових зобов'язань щодо дотримання принципів і критеріїв FSC, а саме:

- застосовувати на практиці принципи і критерії FSC зі сталого ведення лісового господарства;
- використовувати всі види лісових ресурсів на принципах сталого розвитку;
- вирішувати соціальні питання ведення лісового господарства, підтримувати соціальний і економічний розвиток місцевого населення;
- консультиватися з усіма зацікавленими сторонами з питань планування та ведення лісового господарства на принципах сталого розвитку;
- відстежувати стан довкілля і постійно вдосконалювати лісгосподарське виробництво, робити його екологічно безпечним;
- вживати профілактичних дій із пом'якшення негативних впливів лісгосподарського виробництва на навколишнє середовище;
- гарантувати, що всі лісові робітники, чия професійна діяльність суттєво впливає на навколишнє середовище, будуть відповідним чином навчені практичним діям з виконання цих зобов'язань.

1.3 Опис території Надлісництва

Господарство розташовано у західній та південній частині Київської області на території Фастівського та Білоцерківського адміністративного району.

Організація ведення лісового господарства включає питання охорони, захисту, раціонального використання лісових ресурсів по структурних підрозділах, охорони, відтворення та раціонального використання державного мисливського фонду. Основним напрямком діяльності є проведення заходів по відновленню лісів з орієнтацією на головні лісоутворюючі породи та підвищення їхньої продуктивності.

Лісистість в зоні діяльності надлісництва становить 15,2 % .

Згідно лісорослинного районування територія надлісництва в західній частині відноситься до лісостепу, Дністровсько-Дніпровського лісостепового лісогосподарського округу.

Клімат в західній частині помірно-континентальний, характерні пізні весняні і ранні осінні заморозки.

Клімат в південній частині є помірно-континентальний, теплий із достатнім зволоженням, зима м'яка. Клімат сприятливий для нормального розвитку і росту основних лісоутворюючих порід.

Для економічного потенціалу Київської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

2. Цілі ведення господарства

2.1 Стратегічні цілі

- **Екологічна стабільність та біорізноманіття:** Збереження лісових екосистем, їх біорізноманіття, адаптація до кліматичних змін та використання лісів як буферів проти зміни клімату.
- **Стале використання ресурсів:** Забезпечення раціонального та невиснажливого використання лісових ресурсів відповідно до науково обґрунтованих норм (розрахункової лісосіки).

- **Економічний розвиток:** Підвищення ефективності лісового господарства для створення доданої вартості, оптимізації витрат і збільшення прибутку підприємств галузі, а також для розвитку сільських територій.
- **Соціальні функції:** Забезпечення рекреаційних, водоохоронних, санітарно-гігієнічних та інших соціальних потреб суспільства, які надають ліси.
- **Охорона лісів:** Забезпечення належної охорони лісів від пожеж, шкідників та хвороб, а також вдосконалення систем захисту лісів.
- **Відтворення лісів:** Відтворення лісів, підвищення їх продуктивності та покращення якісного складу.

2.2 Оперативні плани

Оперативні плани лісового господарства – це детальний документ, який визначає конкретні дії та заходи, необхідні для досягнення стратегічних цілей лісового господарства в певний період. Виробничо-фінансовий план з лісового та мисливського господарства та охорони навколишнього середовища прийнятий у надлісництві погоджений виробничими і лісовими відділами з планами філії «Столичний лісового офісу» ДП «Ліси України». Виробничо-фінансовий план (додається Додаток 4)

2.3 Шляхи досягнення

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості раціональності та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня.
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;

- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формуванні лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2.4 Залученість в місцеву економіку

Виробничо-господарська діяльність Білоцерківського надлісництва включає лісозаготівлю, надає послуги по перевезенню лісоматеріалів лісовідновлення, ведення мисливського господарства та рекреаційні послуги.

Білоцерківське надлісництво співпрацює з місцевими територіальними громадами із залученням зацікавлених сторін (під час проведення базового лісовпорядкування) визначає перелік деревинних та недеревинних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диверсифікувати місцеву економіку.

3. Характеристика лісових ресурсів

3.1 Розподіл площі за категоріями

Для економічного потенціалу Київської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Лісистість адміністративних районів, на території яких складає філія, становить 30,2%. Ліси на території району розташовані нерівномірно.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду Білоцерківського надлісництва складає 53923,3008 га, в тому числі вкрита вкриті лісовою рослинністю землі -50412,2 (93,5%) га із яких 37119,4 га (68,8%) штучно створені ліси (лісові культури). Ліси природозаповідного фонду складають 5,6 % від загальної площі надлісництва.

Площа не вкритих лісовою рослинністю земель становить 2099 га : із них: не зімкнуті лісові культури – 935 га, зруби – 90,7 га, галявини– 12,5 га, біогалявини – 233,7 га, лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви, осушувальні канали – 633,4 га та інші категорії лісових ділянок – 167,4 га. Загальна площа лісових ділянок – 52511,2 га.

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування станом на 01.01.2015 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1

№ п.п	Категорії лісів	Площа лісових ділянок	
		га	%
	Усього лісів:		
1	Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, у тому числі:	3049,07	5,7
	- заповідні урочища	422,2	0,8
	- заказники	2579	5,3
	- пам'ятки природи	47,87	0,1
2	Рекреаційно-оздоровчі ліси, у тому числі:	27401,1	50,8
	- лісопаркова частина лісів зелених зон	6732,9	12,5
	-лісогосподарська частина лісів зелених зон	20532,3	38
3	Захисні ліси, у тому числі:	8710	16,1

	- ліси протиерозійні	6620,2	12,3
	- ліси вздовж смуг відведення автомобільних доріг	1446,4	2,7
	- ліси вздовж річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів	640,4	1,2
4	Експлуатаційні ліси	15007,6	27,8

Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу і не планується до перегляду.

Таблиця 2

Розподіл площ вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за групами порід і групами віку.

Порода	Всього	Розподіл площі деревостанів по групах віку, га			
		Молодняки	Середньо-вікові	Пристигаючі	Стигли і перест.
Разом:	50412,2	9839,6	22358,9	10466,4	7747,3
в т. ч.					
хвойні	14480,1	5388,7	4749,6	3325,4	1016,4
твердолистя	30848,6	4102,6	21683,3	6071,5	4647
м'яколистян	4783,5	243,2	1539,9	1056,1	1944,3
інші породи	300	105,1	41,9	13,4	139,6

Переважають по площі твердолистяні насадження (61,2%), із яких молодняки - 13,3%, середньовікові – 70,3%, пристигаючі – 19,7%, стиглі та перестійні 15,1%.

3.2 Особливості ландшафту

Клімат в західній частині Київської області Білоцерківського надлісництва помірно-континентальний, характерні пізні весняні і ранні осінні заморозки.

Пізні весняні заморозки негативно впливають на молоді пагони дуба та хвойних порід. В зв'язку з цим проведення рубок догляду в цей період в насадженнях дуба та ялини небажані.

Середньорічна кількість опадів складає 521 мм. При цьому мінімум їх припадає на лютий, а максимум на червень місяці. В літню пору опадів випадає більше ніж в іншу пору року. Достатня кількість опадів в вегетаційний період сприяє успішному росту всіх порід, що проростають на території надлісництва.

Замерзання річок в районі спостерігаються в другій частині грудня місяця.

Коротка характеристика кліматичних умов, що мають значення для лісового господарства, приведена в таблиці Таблиці 1.

Територія надлісництва в західній частині за своїм геоморфологічним складом і особливостями ландшафтної структури розміщена лісостеповій правобережній придніпровській області Київського плато, в його Андрушівсько-Фастівському районі. Цей район займає басейни верхніх течій рік Ірпінь, Унава і Кам'янка. Характерною особливістю складу поверхності району є наявність пісчаних дюн складених водольодниковими різнозернистими пористими пісками з включенням дрібної гальки, перекритими шаром морени. В межі мореної рівнини вклинюються значні масиви піскових відкладів в долинах річок Ірпінь і Унава. Найбільш поширені в межах району лесові рівнини сірими лісовими ґрунтами і опідзоленими чорноземами. Територія лісгоспу відноситься до ландшафту підвищених горбисто-хвилястих моренно-воднольодовикових розділених рівнин на палеоген-меогеновій основі, складених пісками різної потужності.

За ґрунтовими умовами територію надлісництва можна розділити на північну і південну. До північної частини можна віднести повністю територію Снітинського (Дорогинського) і Фастівського (Веприківського) лісництв, де переважають дерново-слабоопідзолені супісчані ґрунти. Панівними насадженнями є сосново-дубові, а в північній частині чисті соснові насадження. Ґрунти Фастівського лісництва (південна частина надлісництва) являє собою дерново-підзолисті суглинисті ґрунти. Тільки урочище „Червоне” характеризується дерново-підзолистими супісчаними ґрунтами. Слід відмітити, що ґрунти Фастівського лісництва є найбільш родючими.

Ярко виявлених ерозійних процесів на території лісгоспу при проведенні робіт не виявлено.

Таблиця 1. Кліматичні показники

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
1.Температура повітря:			

–середньорічна	градус	+6,7	
–абсолютна максимальна	градус	+37	липень
–абсолютна мінімальна	градус	-31	січень
2.Кількість опадів на рік	мм	521	
3.Тривалість вегетаційного періоду	днів	184	
4.Пізні весняні заморозки			10.05
5.Перші осінні заморозки			22.09
6.Середня дата замерзання рік			20.12
7.Середня дата початку паводку			20.03
8.Сніговий покрив:			
–товщина	см	35	листопад
–час появи			березень
–час сходження у лісі			
9.Глибина промерзання ґрунту	см	85	
10.Напрямок панівних вітрів за сезонами:			
–зима	румб	З, ПнЗ	
–весна	румб	ПнЗ, ПдС	
–літо	румб	З	
–осінь	румб	Пд.С	
11.Середня швидкість панівних вітрів за сезонами:			
–зима	м/сек	4,7	
–весна	м/сек	4,4	

–літо	м/сек	3,3	
–осінь	м/сек	3,7	

Таблиця 2. Характеристика рік

Найменування рік	Куди впадає ріка	Загальна протяжність, км; площа водоймищ, га	Ширина лісових смуг вздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, м	
			згідно нормативів	фактична
Ірпінь	Дніпро	162	400	400
Унава	Ірпінь	87	300	-

Західна територія надлісництва розташована в басейні річки Дніпро.

За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до свіжого грабово-дубово-соснового сугрудка. На долю лісових ділянок з надмірним зволоженням приходить 3,3 % площі, вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Болота займають площу 318,7 га.

Клімат в південно-західній частині Київської області Білоцерківського надлісництва є помірно-континентальний, теплий із достатнім зволоженням, зима м'яка. Клімат сприятливий для нормального розвитку і росту основних лісоутворюючих порід.

Коротка характеристика кліматичних умов, що мають значення для лісового господарства, приведена в таблиці Таблиці 1.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень є пізні весняні та ранні осінні заморозки, ожеледь, обледеніння гілок, сухі південно-східні вітри в травні місяці, ливневі дощі, малосніжні зими.

Південно-західна територія надлісництва за характером рельєфу відноситься до рівнинних лісів. У північній частині надлісництва (Сквирське, Білоцерківське, Томилівське і Сухоліське лісництва) відносно рівний рельєф, у південній частині (Володарське, Тетіївське, Ставищенське лісництва) більш хвилястий рельєф з ярами та балками.

Таблиця 1. Кліматичні показники

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
1. Температура повітря:			
–середньорічна	градус	+6,9	
–абсолютна максимальна	градус	+39	
–абсолютна мінімальна	градус	-28,5	
2. Кількість опадів на рік	мм	600	
3. Тривалість вегетаційного періоду	днів	165	
4. Пізні весняні заморозки			до 13 травня
5. Перші осінні заморозки			з 15 вересня
6. Середня дата замерзання рік			середина листопада
7. Середня дата початку паводку			середина березня
8. Сніговий покрив:			

– товщина	см	20-25	
– час появи			перша декада грудня
– час сходження у лісі			перша декада березня
9. Глибина промерзання ґрунту	см	50	
10. Напрямок панівних вітрів за сезонами:			
– зима	румб	3	
– весна	румб	3, ПнЗ, ПдС	
– літо	румб	ПнЗ	
– осінь	румб	3,ПнЗ	

продовження таблиці 1.

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
11. Середня швидкість панівних вітрів за сезонами:			
– зима	м/сек	4,5	
– весна	м/сек	5,5	
– літо	м/сек	4,0	
– осінь	м/сек	4,5	
12. Відносна вологість повітря за сезонами:			
– зима	%	81	

– весна	%	75
– літо	%	64
– осінь	%	76

Основні типи і види ґрунтів: в лісництвах, які розміщені на лівому березі р.Рось (Сухоліське та частина Томилівського) переважають дерново-слабопідзолисті супіскові ґрунти, в понижених місцях перегнійно-глеєві. На території решти лісництв переважають опідзолені чорноземи, темно-сірі лісові ґрунти легко і середньосуглинисті, в пониженнях – перегнійно-глеєві суглинисті ґрунти.

Помірно виражених ерозійних процесів на території надлісництва не виявлено.

Характеристика рік та водоймищ, розташованих на території надлісництва наводиться в таблиці 2. Південно-західна територія надлісництва розташована в басейні річки Рось з її притоками.

Таблиця 2. Характеристика рік та водоймищ

Найменування рік та водоймищ	Куди впадає ріка	Загальна протяжність, км; площа водоймищ, га	Ширина лісових смуг вздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, м	
			згідно нормативі в	фактична
р.Рось	р.Дніпро	346	500	500
р.Гнилий Тікич	р.Тікич	157	400	400

р.Роставиця	р.Рось	116	400	400
р.Кам'янка	р.Рось	105	400	400
р.Сквирка	р.Рось	42	150	150
р.Березянка	р.Рось	44	150	150

За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до категорії свіжих - 29083,7 га. На долю лісових ділянок з надмірним зволоженням припадає 8,4 % площі, вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Болота займають площу 436,5 га.

3.3 Економічні аспекти

Західна частина району Білоцерківського надлісництва розташована і характеризується розвинутою мережею шляхів транспорту загального користування. Основними транспортними магістралями в зоні діяльності західної частини є:

- залізниця Київ-Фастів-Козятин, Фастів-Біла Церква, Фастів- Житомир, яка проходить через лісові масиви Снітинського та Фастівського лісництв загальною протяжністю 46 км;
- автомобільна дорога регіонального значення Київ – Фастів - Біла Церква - Звенигородка, яка проходить через лісові масиви Снітинського лісництва загальною протяжністю 23 км;
- автомобільна дорога територіального значення Фастів – Кожанка - Фурси, Яблунівка - Володарка, яка проходить через лісові масиви Фастівського лісництва загальною протяжністю 25 км;
- автомобільна дорога територіального значення Фастів – Дідівщина – Брусилів - Кочерів, яка проходить через лісові масиви Снітинського та Фастівського лісництв загальною протяжністю 12 км;

Південно-західна частина району розташована і характеризується добре розвиненою мережею шляхів транспорту загального користування. Основними транспортними магістралями в зоні діяльності південно-західної частини надлісництва є міжнародна автомобільна дорога Київ-Одеса, регіональні автомобільні дороги: Біла Церква – Тараща, Біла Церква – Попільня, Біла Церква – Тетіїв, Володарка – Сквир, Ставище – Тетіїв, Володарка – Ставище, проходить південно-західна залізниця.

4. Екологічні цінності

4.1 Виявлення та картування.

На території Білоцерківського надлісництва виділені і охороняються ліси (ОЦЗ).

Площі ділянок ОЦЗ в розрізі особливих цінностей для збереження приведено нижче:

ОЦЗ 1 – Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою, або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях – **2284,87 га.**

ОЦЗ 2– Екосистеми та їхні мозаїки ландшафтного рівня. Цілісні лісові ландшафти, великі екосистеми ландшафтного рівня та мозаїки екосистем, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях та містять життєздатні популяції переважної більшості природно притаманних їм видів, з природними структурами їх розповсюдження та рясності – **0 га.**

ОЦЗ 3 – Екосистеми та оселища. Рідкісні й такі, що перебувають під загрозою або зникають екосистеми, оселища або рефугіуми – **204 га.**

ОЦЗ 4 – Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем у критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів – **2818,2 га.**

ОЦЗ 5 – Потреби громади. Ділянки та ресурси, визначальні для задоволення основних потреб місцевих громад або тубільних народів (наприклад, у засобах для існування, лікування, харчування, забезпечення водою), визначені шляхом залучення цих громад або тубільних народів. – **відсутні.**

ОЦЗ 6 – Культурні цінності. Ділянки, ресурси, оселища та ландшафти світового або національного культурного, археологічного або історичного значення та/або критичної культурної, екологічної, економічної чи релігійної/священної важливості для традиційних культур місцевих громад або тубільних народів, визначені шляхом залучення цих місцевих громад або тубільних народів – **45,35 га**.

Окрім ОЦЗ і репрезентативних ділянок екосистем, підприємство в процесі планування, відводу та таксації лісосік виділяє наступні ключові об'єкти (окремі дерева і групи дерев, які представляють цінність для збереження біорізноманіття) згідно постанови 499 від 12 травня 2023 року, а саме ключові об'єкти:

1. Дерева і групи дерев важливі для фауни.
2. Дерева, які рідко зустрічаються в насадженні, або мають кормову цінність для фауни.

При проведенні моніторингу репрезентативних ділянок та ОЦЗ із залучення сторін чиї інтереси зачеплено, зацікавлених сторін та експертів планується провести зміни у картографії території Білоцерківського надлісництва при динаміці даних ділянок.

4.2 Режим охорони

При плануванні та діяльності Білоцерківське надлісництво враховує режим охорони дикої флори та фауни всіх природному середовищ існування (рідкісних і тих що перебувають під загрозою видів) враховуючи найбільш доступну інформацію про це, а саме: Червона книга України, Бернська Конвенція, Резолюція № 4 та № 6, Боннська Конвенція, Зелена книга України.

5. Природоохоронні заходи

План природоохоронних заходів у Білоцерківському надлісництві складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.1998 року № 188/98-ВР та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

5.1 Збереження біорізноманіття

Основними господарськими заходами, що заплановані в ОЦЗ є:

- Рубки догляду.
- Вибіркові санітарні рубки.
- Протипожежні заходи.
- Сприяння природному поновленню.

Особливостями проведення лісогосподарських заходів в ОЦЗ є:

- Під час проведення рубок догляду зберігається природне поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.
- Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом знижено від нормативних показників на 35-50 %.

Таблиця 3

План виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження

№ п/п	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливих цінностей для збереження.	Заходи щодо охорони особливих цінностей для збереження.	Хто проводить
1	Проведення консультацій з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування відтворювальних ділянок мисливських господарств на території підприємства.	Оголошення «режиму тиші» та обмеження господарської діяльності в період з 01.04.26 по 15.06.26.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
2	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ОЦЗ та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при проведенні актуалізованого лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів – на 2026 рік. При виявленні, виділяються ОЦЗ.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення ОЦЗ впродовж року.		Адміністрація філії

5.2 Охорона раритетних видів

Проведення навчання з персоналом філії та підрядних організацій щодо запобіганню збору, полюванню чи відлову рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та їх оселищ.

Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок поліпшення якісного складу лісів.

При виявленні, виділяти ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.

Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.

При лісозаготівлях дотримання календарних строків проведення заходів (режиму тиші) та безпечних для довкілля технологічних процесів, режиму охорони.

Контроль лісництв за дотриманням працюючих в лісі природоохоронних вимог, проведення рейдів.

Інформування громадськості та зацікавлених сторін про наявність рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ, встановлених режимів охорони.

Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

Таблиця 4

План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ з/п	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
2	Проведення науковцями УкрНДІЛГА при польових роботах із вивчення фауни рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон.	Науковці УкрНДІЛГА
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів – на 2026 рік. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів біорізноманіття.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі видів і біотопи	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація філії

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

5.3 Водоохоронні зони

- Утримування площадки для миття техніки в належному стані.
- Забезпечення наявності достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.
- Напрямок трелювання, створенні мінсмуг розміщується вздовж схилів.
- Дотримання режиму охорони при плануванні рубок (рубки головного користування заборонені).

Білоцерківське надлісництво не планує заходи щодо водних ресурсів.

Негативний вплив лісозаготівельних та лісовідновлювальних робіт зведено до мінімуму внаслідок заборони законодавством України проведення рубок головного користування поблизу водних об'єктів з метою не допущення забруднення, замулення і виснаження водних об'єктів, а також збереження ареалів рослинного і тваринного світу, на територіях, прилеглих до цих водних об'єктів, установлені водоохоронні зони і прибережні особливо захисні ділянки.

5.4 Ґрунтозахисні заходи

На основі детального ґрунтово-типологічного обстеження виявлені такі типи і види ґрунтів:

- Дерново-слабопідзолисті на піщаних і глинисто-піщаних відкладеннях,
- Дерново-середньопідзолисті по супіщаних відкладеннях,
- Сірі лісові,
- Торф'яний,
- Болотні.

Ерозійні процеси, в умовах значної лісистості і рівнинного рельєфу, на території надлісництва відсутні. Існує небезпека вітрової ерозії на ділянках з ґрунтами легкого механічного складу.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається Спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток), який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються попереджуючі знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

У філії застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Штиль або Хускварна.

5.5 Оцінка впливу на довкілля (ОВД)

При розробці методик та механізмів оцінювання, визначення об'єктів оцінювання та ризиків, відповідно FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України (FSC-STD-UKR-01-2019 V1-0;)

Відповідно до «ІНСТРУКЦІЇ з оцінки впливу діяльності надлісництва на цінності довкілля та ОЦЗ», яка затверджена та діє на філії, проведено попередню оцінку впливу планованої діяльності на природні ресурси та ОЦЗ. Можливих негативних впливів не виявлено. Розроблені на надлісництві заходи та комплекс нормативів з інструкціями достатні для того, щоб виключити негативні прояви на соціальне становище, умови праці чи доходи як власних працівників, так і громад.

6. План господарських заходів

При складанні плану господарської діяльності Білоцерківського надлісництва, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив, обсяги запроектованих і проведених заходів.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

6.1 Розрахункова лісосіка

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Надлісництво має затверджену розрахункову лісосіку, науково-обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів. Затверджена Наказами Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України № 283 від 20.11.2020 року та № 294 від 23.11.2020 року, яку запроектовано лісовпорядкуванням в обсязі 65,43 тис.м³

ліквідної деревини, з них: хвойних – 27,21 тис.м³, твердолистяних – 33,86 тис.м³, м'яколистяних – 4,36 тис.м³.

Діюча розрахункова лісосіка і фактичний відпуск деревини відповідає принципу безперервного і невиснажливого лісокористування.

Таблиця 5

Порівняльна характеристика обсягів головного користування (запас – тис.м³ у ліквіді)

Показники	Усього	В т.ч. по господарствах		
		хвойне	твердо- листяне	м'яко- листяне
1. Щорічна розрахункова лісосіка:				
1.1.Рекомендована лісовпорядкуванням на новий ревізійний період	65,43	27,21	33,86	4,36
1.2.Діюча на рік лісовпорядкування	65,43	27,21	33,86	4,36
2. Фактичний відпуск деревини 2025 рік	40,42	14,79	23,77	1,86
3. План відпуску деревини на 2026 рік	41,50	15,94	25,56	0

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень.

При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені Правилами рубок ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямок рубки і кількість зарубів у кварталі.

По кожному лісництву, в якому є експлуатаційний фонд, на ревізійний період складені відомості рубок головного користування в які внесені з групуванням за п'ятиріччями виділи (частина виділів) стиглих і перестійних деревостанів, можливих для експлуатації.

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку, можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки:

- в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисних функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку з будівництвом;
- у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленій розрахунковій лісосіці через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік;
- в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування.

6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок

Плани рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок на 2026 рік по Білоцерківському надлісництві наведені в таблиці 6.

Таблиця 6

Системи та види рубок і заходів	План, га	Обсяг деревини, куб.м	у тому числі	
			ліквід ної	з неї ділової
1	2	4	5	6
освітлення	228	2280		
прочищення	431	9482	215	
прорідження	298	9379	7215	120
прохідні	963	45710	32670	6110
вибіркові санітарні	500	26000	20000	2000
суцільні санітарні				
інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства				
інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства				

6.3 Лісовідновлення та лісорозведення

Створення лісових культур – 180 га.

Залишення ділянок під природне поновлення – 5 га.

Переведення в вкриту лісом площу – 193,5 га.

6.4 Охорона лісів від пожеж

На сьогодні головне завдання суспільства і в першу чергу лісогосподарських підприємств, постійних лісокористувачів – охорона лісових насаджень від пожеж.

Забезпечення пожежної безпеки в природних екосистемах є невід'ємною частиною діяльності державних лісогосподарських підприємств щодо охорони життя та здоров'я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища.

З метою забезпечення охорони лісів від пожеж постійно проводиться моніторинг стану пожежної безпеки в лісових насадженнях.

Складні природно-кліматичні умов, суттєво підвищують стан природної пожежної небезпеки лісів, що вимагає постійної уваги з боку лісогосподарських підприємств щодо їх охорони і збереження від вогню.

Пожежонебезпечний період триває, як правило, з другої декади березня до середини листопада. В окремі роки він змінюється залежно від погодних умов.

Пожежі в лісі виникають з різних причин. Це і необережне, а інколи і безвідповідальне поводження з вогнем, навмисні підпали, загоряння від іскри автомобіля та грозових розрядів, але наша основна задача своєчасно провести попереджувальні протипожежні заходи, на початковій стадії виявити лісову пожежу і прийняти заходи щодо недопущення розповсюдження вогню на значну площу.

З метою посилення охорони лісів від пожеж і поліпшення організації боротьби з лісовими пожежами щороку на пожежонебезпечний період розробляються документи з питань взаємодії та взаємоінформування.

У Білоцерківському надлісництві створено лісові пожежні станції (ЛПС), які укомплектовані спеціалізованими пожежними автомашинами підвищеної прохідності, лісопожежними модулями, а також автомобілями підвищеної прохідності для перевезення людей та матеріалів, патрульними автомобілями підвищеної прохідності, колісними тракторами з ґрунтообробним знаряддям, протипожежним інвентарем та ін.

Одним із найважливіших моментів у боротьбі з лісовими пожежами є їх своєчасне виявлення. Для цього встановлено пожежні спостережні вежі, які оснащені телевізійними системами спостереження для нагляду за лісовими масивами.

Протягом пожежонебезпечного періоду в лісах проводяться профілактичні попереджувальні заходи з охорони лісів від пожеж, зокрема – влаштування мінералізованих смуг, догляд за мінералізованими смугами, рейди по виявленню порушників Правил пожежної безпеки в лісах, перекриття в'їздів в лісові масиви, встановлення наглядної агітації в лісових насадженнях, виступи в засобах масової інформації, лекції і бесіди з населенням на протипожежну тематику.

Охорона лісу від пожеж здійснюється відповідно до вимог Порядку організації охорони та захисту лісів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 20 травня 2022 року № 612. Облік лісових пожеж ведеться згідно Порядку обліку пожеж та їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2003 року № 2030 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 313).

6.5 Господарська діяльність Надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі ВНП

Лісова екосистема – це особливий вид екосистем, що міцно утримує радіонукліди. Ліс може впливати на міграцію радіонуклідів у глобальному масштабі. Радіонукліди, що осідають на кронах дерев, під впливом атмосферних опадів і внаслідок опадання листя переміщуються в лісову підстилку та гумусово-елювіальний горизонт (до глибини 10 см) і залучаються до основних біоекологічних процесів. Завдяки розкладу органічного опаду відбувається поступове заглиблення радіонуклідів у мінеральну частину ґрунту. Досить важливу роль для величини швидкості вертикальної міграції відіграє ступінь зволоженості ґрунтів. Із зростанням вологості інтенсивність міграції радіонуклідів у них зростає. Відповідно збільшується вміст ^{137}Cs у лісовій підстилці.

Важливим чинником у перерозподілі радіонуклідів між лісовою підстилкою та мінеральною частиною ґрунту є склад насадження. Саме тому радіонукліди тривалий час будуть постійним джерелом радіаційної небезпеки.

6.6 Дотримання принципу не виснажливості

Використання лісових ресурсів здійснюється в порядку загального і спеціального використання.

У порядку загального використання лісових ресурсів громадяни мають право вільно перебувати в лісах, безкоштовно збирати для власного споживання дикорослі трав'яні рослини, квіти, ягоди, горіхи, інші плоди, крім випадків, передбачених законодавчими актами.

Спеціальне використання лісових ресурсів має свою класифікацію, в основі якої є мета лісокористування.

- Планування обсягів вирубування

Законодавством передбачено складну процедуру погодження обсягів вирубування з органами державної влади.

Наприклад, розміри рекомендованої розрахункової лісосіки для кожного власника лісів розглядаються лісовпорядними організаціями під час проведення чергового лісовпорядкування (раз на 10 років) на лісовпорядній нараді.

- Погодження обсягів вирубування

Законодавством передбачено складну процедуру погодження обсягів

вирубубання з органами державної влади.

- Порядок контролю за дотриманням рівня заготівлі

Лісовпорядною організацією визначено можливі обсяги заготівлі, що забезпечують дотримання принципів невиснажливого лісокористування. Загальна середня зміна запасу по надлісництву на 01.01.2024 року – 193,67 тис.куб.м.

- Порядок дій для коригування обсягів заготівлі деревини

Надлісництво повинно дотримуватись щорічних обсягів заготівлі деревини визначених лісовпорядною організацією.

7. Моніторинг лісів

7.1 Методика моніторингу

Види моніторингу. Моніторинг може бути внутрішнім і зовнішнім. Внутрішній моніторинг проводиться на рівні підприємства. Підприємство визначає порядок проведення внутрішнього моніторингу з урахуванням вимог цього Порядку та інших актів законодавства.

Моніторинг для виявлення та опису впливів господарської діяльності на довкілля.

- I. Результат діяльності з поновлення (критерій 10.1);
- II. Використання для відновлення видів, які добре екологічно адаптовані(критерій 10.2);
- III. Інвазивність або інші негативні впливи, пов'язані з будь-якими чужорідними видами в межах одиниці господарювання (критерій 10.3);
- IV. Підтвердження, що генетично модифіковані організми не використовуються (критерій 10.4);
- V. Результати лісівничої діяльності (критерій 10.5);
- VI. Негативні впливи застосування добрив на цінності довкілля(критерій 10.6);
- VII. Негативні впливи застосування пестицидів (критерій 10.7);
- VIII. Негативні впливи застосування засобів біологічної боротьби(критерій 10.8);
- IX. Вплив природних небезпек (критерій 10.9);
- X. Вплив розвитку інфраструктури, транспортування та лісівничих заходів на рідкісні види та види, що перебувають під загрозою, оселища, екосистеми, ландшафтні цінності, воду та ґрунти (критерій 10.10);
- XI. Вплив заготівлі та вилучення деревини на недеревинну лісову продукцію, цінності довкілля, ліквідні відходи деревини та інші види продукції та послуги (критерій 10.11);
- XII. Екологічно прийнятною утилізацією відходів (критерій 10.12).

Моніторинг для виявлення та опису соціальних впливів господарської діяльності, включно із (якщо застосовано)

- I. Доказами незаконної або недозволеної діяльності (критерій 1.4);
- II. Відповідністю національному законодавству, ратифікованим міжнародним конвенціям та обов'язковим нормам і правилам (критерій 1.5);
- III. Вирішенням спорів і скарг (критерії 1.6, 2.6 і 4.6);
- IV. Програмами та заходами [видами діяльності], що стосуються прав працівників (критерій 2.1);
- V. Гендерною рівністю, сексуальними домаганнями та гендерною дискримінацією (критерій 2.2);
- VI. Програмами та заходами [видами діяльності], що стосуються безпеки та гігієни праці (критерій 2.3);
- VII. Виплатою заробітної плати (критерій 2.4);
- VIII. Навчанням працівників (критерій 2.5); здоров'ям працівників, які зазнають дії пестицидів, якщо пестициди застосовуються (критерій 2.5 і критерій 10.7);
- IX. Виявленням місцевих громад та їхніх законних прав (критерій 4.1);
- X. Повним виконанням умов юридично обов'язкових угод (критерій 4.2);
- XI. Стосунками з громадами (критерій 4.2);
- XII. Охороною місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення для місцевих громад (критерій 4.7);
- XIII. Місцевим економічним і соціальним розвитком (критерії 4.2, 4.3, 4.4, 4.5);
- XIV. Продукуванням різноманітних вигід та/або продуктів (критерій 5.1);
- XV. Підтриманням та/або посиленням послуг екосистем (критерій 5.1);
- XVI. Заходами з підтримання або посилення послуг екосистем (критерій 5.1);
- XVII. Фактичними у порівнянні із запланованими річними обсягами заготівлі деревинної та недеревинної лісової продукції (критерій 5.2);
- XVIII. Використанням місцевих переробки, надання послуг та виробництв зі створенням доданої вартості (критерій 5.4);
- XIX. Довгостроковою економічною життєздатністю (критерій 5.5);
- XX. Категоріями 5 і 6 особливих цінностей для збереження, визначених у критерії 9.1.

Моніторинг за для виявлення та опису змін екологічних умов, включно із (якщо застосовано)

- I. Цінностями довкілля та функціями екосистем, у т.ч. накопиченням та утримуванням вуглецю (критерій 6.1); включно із ефективністю визначених та вжитих заходів із запобігання негативним впливам господарської діяльності на цінності довкілля, пом'якшення таких впливів і відновлення цих цінностей (критерій 6.3);
- II. Рідкісними видами та видами, що перебувають під загрозою, і ефективністю вжитих заходів з охорони цих видів та їх оселищ (критерій 6.4);
- III. Репрезентативними ділянками та ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.5);
- IV. Аборигенними видами, що трапляються природно, та біологічним різноманіттям, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.6);
- V. Водотоками, водними об'єктами, кількістю та якістю води, а також ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.7);
- VI. Ландшафтними цінностями та ефективністю вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (критерій 6.8);
- VII. Перетворенням природних лісів на плантації або на нелісові [види землекористування] (критерій 6.9);
- VIII. Категоріями 1-4 особливих цінностей для збереження, визначеними згідно з критерієм 9.1, та ефективністю вжитих заходів з їх підтримання та/або збагачення.
- IX. Рівнем забруднення одиниці господарювання радіонуклідами.

7.2 Суб'єкти, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу

1. Участь у підготовці та проведенні моніторингу можуть брати:
  - суб'єкти, які проводять моніторинг;
  - суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу;
  - суб'єкти, які здійснюють науковий супровід моніторингу;
  - суб'єкти, які залучаються до опитування, спостереження або виконання робіт (завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження.
2. Суб'єктами моніторингу можуть бути:
  - Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України;
  - Державне агентство лісових ресурсів України;
  - Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України»;

- місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування;
- сторони, чий інтереси торкнулися, зацікавлені сторони та експерти;
- наукові установи, інші юридичні установи.

3. Ініціаторами моніторингу можуть бути суб'єкти, вказані вище, а також громадські об'єднання, підприємства, установи, організації та інші юридичні і фізичні особи.

4. Найбільш детальний моніторинг складу насаджень, вікового розподілу, повноти, запасу та інших таксаційних показників, а також рівня біорізноманіття, включаючи наявність рослинного покриву та недеревної продукції, тощо проводиться під час базового лісовпорядкування раз в десять років, яке здійснюється як складова процесу планування ведення лісового господарства. Дані лісовпорядкування служать для розробки щорічних планів.

5. Моніторинг відповідності вимогам національного законодавства здійснюється всіма працівниками. За змінами у законодавстві слідкує юрисконсульт підприємства. Моніторинг лісогосподарських показників здійснюють головний лісничий, лісничі, а також спеціалісти відділу лісового господарства. Моніторинг санітарного стану лісів здійснюється лісничими, інженером з охорони та захисту лісу тощо. Моніторинг виробничих результатів здійснюють спеціалісти виробничого відділу. Моніторинг фінансових показників, продуктивності та економічної ефективності діяльності здійснюється економічним відділом та бухгалтерією.

7.3 Процедура підготовки та проведення моніторингу

Моніторинг здійснюється у відповідності з прийнятими програмами моніторингу. Програми визначають процедуру моніторингу та відповідальних осіб. Частота, інтенсивність та обсяги моніторингу залежать від інтенсивності та обсягів робіт, які здійснюються підприємством. Моніторинг охоплює період від одного дня (поточний моніторинг за виконанням денних норм виробітку, кількості заготовленої чи переробленої продукції) до одного року (моніторинг планових показників діяльності за рік). Моніторинг може здійснюватися також помісячно чи поквартально. Детальний моніторинг стану лісового фонду та наявності лісових ресурсів проводиться раз у 10 років під час базового лісовпорядкування. Моніторинг також враховує чутливість та стан навколишнього середовища. Так, для видів діяльності, які мають значний вплив на навколишнє середовище (лісозаготівлі, лісовідновлення) частота та інтенсивність моніторингу зростають.

Моніторинг ОЦЗ та ПЗФ проводиться як правило щороку. Це здійснюється представниками підприємства та управління охорони навколишнього середовища. Також лісова охорона під час обходів лісових масивів спостерігає за змінами в ОЦЗ

кожного дня. Всі записи моніторингу аналізуються та використовуються в процесі діяльності. Всі наукові дослідження проводяться з відома та за підтримки лісових підприємств. Також відслідковуються всі нові дані, які мають відношення до управління ОЦЗ.

8. Соціальні аспекти

8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність, як це визначено в принципі 2.

Практика та умови працевлаштування працівників відповідають усім принципам та правам на працю або їх дотримання, що охоплені вісьмома Конвенціями МОП про працю як визначено в Декларації МОП про основні принципи і права на працю.

Розроблено та доведено до працівників і виконуються правила гігієни та безпеки праці на лісогосподарських роботах.

Білоцерківським надлісництвом філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України» укладено «Колективний договір» між **Роботодавцем** в особі директора філії «Столичний лісовий офіс» ДП «Ліси України», з однієї сторони, і Профспілковим комітетом, що представляє інтереси трудового колективу підприємства, з другої сторони (далі - **профспілкова сторона**).

Колективний договір — угода, яка укладається між власником або уповноваженим органом (особою) і одним або кількома профспілковими чи іншими уповноваженими на представництво трудовим колективом, органами, а у разі відсутності таких органів — представниками трудящих, обраними та уповноваженими трудовим колективом. Колективний договір є результатом соціального партнерства та діалогу на локальному рівні.

Колективний договір укладається відповідно до чинного законодавства (ст. 10—20 Гл. 2 КЗпП України, ЗУ "Про колективні договори і угоди" та ін.) та узятих сторонами зобов'язань і має на меті регулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин, а також узгодження інтересів трудящих, власників та уповноважених ними органів.

Гендерна дискримінація у працевлаштуванні, можливостях навчання, укладанні угод, в процесах залучення та господарської діяльності на підприємстві відсутня.

8.2 Охорона праці

Охорона праці в лісовому господарстві — це система заходів для забезпечення безпечних умов праці під час лісогосподарських робіт, таких як лісопосадка, догляд за лісом та заготівля деревини. Вона включає дотримання правил пожежної безпеки, використання сучасного та справного обладнання, забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, а також організацію робіт з урахуванням

погодних умов та особливостей рельєфу. Важливим є також проведення інструктажів та дотримання санітарно-гігієнічних норм.

Основні аспекти охорони праці в лісовому господарстві:

- **Пожежна безпека:**

- Розробка та дотримання правил пожежної безпеки в лісах.
- Проведення інструктажів серед працівників з протипожежної безпеки.

- **Правила проведення лісосічних робіт:**

- Організація робіт відповідальними особами, які пройшли перевірку знань з безпечного ведення робіт.
- Забезпечення працівників необхідним інструментом для спилювання та обробки дерев.
- Облаштування побутових приміщень для відпочинку та обігріву.

- **Безпека під час роботи з машинами:**

- Дотримання правил експлуатації лісогосподарських машин, зокрема під час руху, на перешкодах і при роботі з навісним обладнанням.
- Забезпечення безпечної відстані для працівників від працюючих машин.

- **Екологічні аспекти:**

- Робота в зоні забруднення радіоактивними речовинами вимагає особливих заходів безпеки, таких як проведення робіт за нарядом-допуском.

- **Загальні вимоги:**

- Роботи повинні припинятися за несприятливих погодних умов, таких як сильний вітер, гроза, злива або погана видимість.
- Надання працівникам засобів індивідуального захисту.
- Дотримання санітарно-гігієнічних норм та вимог, як зазначено в нормативних актах України.

8.3 Взаємодія з громадами

Сторона, чий інтереси зачеплено (Affected stakeholder): Будь-яка особа, група осіб або організація, яка є або може бути об'єктом впливу діяльності одиниці господарювання. Прикладом (невичерпним) може бути

особа, група осіб або організацій, розташованих поруч із одиницею господарювання (наприклад, власники земель, розташованих нижче за течією).

Сторонами, чий інтерес зачеплено, можуть бути, наприклад:

- Місцеві громади;
- працівники;
- люди, що мешкають у лісі;
- суміжні землекористувачі;
- місцеві переробники лісової продукції;
- місцеві комерційні структури;
- власники прав на землеволодіння і користування, зокрема

землевласники;

- організації, уповноважені діяти або відомі як такі, що діють від імені сторін, чий інтерес зачеплено, наприклад соціальні або екологічні НУО, профспілки, тощо.

Зацікавлена сторона (Interested stakeholder): Будь-яка особа, група осіб або організація, яка виявляє інтерес або відомо, що вона має інтерес до діяльності одиниці господарювання.

Зацікавленими сторонами можуть бути, наприклад:

- природоохоронні організації, наприклад, довкільні неурядові організації;
- організації працівників, наприклад, профспілки;
- організації з прав людини, наприклад, соціальні неурядові організації;
- проекти місцевого розвитку;
- органи місцевої влади;
- державні урядові відомства, що діють в регіоні;
- національні офіси FSC;
- експерти з конкретних питань, наприклад, з особливих цінностей для збереження.

Білоцерківське надлісництво проводить інформування місцевих органів самоврядування і громадськість про плани розвитку лісового господарства та використання лісових ресурсів, про заплановані лісгосподарські заходи та очікувані екологічні і соціальні наслідки такої діяльності, а також консультації між представниками надлісництва та представниками місцевого населення та інших зацікавлених сторін щодо господарської діяльності надлісництва для запобігання виникнення конфліктних ситуацій.

Білоцерківське надлісництво запрошує представників органів місцевого самоврядування та інших зацікавлених сторін до обговорення проекту організації лісового господарства та планів розвитку надлісництва.

8.4 Вирішення конфлікту

Всі Спори і розбіжності, або інші суперечки які можуть виникнути при взаємодії між Постачальником і Споживачем будуть вирішуватися шляхом переговорів і консультацій. У випадку неможливості досягнення згоди Сторін в процесі переговорів і консультацій, Сторони мають право звернутися із заявою про вирішення спорів в Регулятора або його територіального підрозділу і / або передати спір до господарських судів України. Врегулювання суперечок Регулятором або його територіальним підрозділом здійснюється відповідно до затвердженого Регулятором порядку. Звернення до регулятора або його територіального підрозділу не позбавляє Сторони права на вирішення спору в судовому порядку.

Начальник надлісництва

Анатолій ВІТРЯК